

Osvrt na Zakon o izvanparničnom postupku i nadležnosti javnih bilježnika u nespornim stvarima

Zbog zastarjelosti izvanparničnog prava u Republici Hrvatskoj, gdje su bila na snazi pravna pravila Zakona o sudskom vanparničnom postupku Kraljevine Jugoslavije iz 1934. godine koja su bila neprijemljiva i izgubila su svrhu radi višekratne derogacije posebnim zakonima, a pri čemu je heterogenost pravnih pravila istovremeno dovela do pravne nesigurnosti i različitih pravnih rješenja o istoj pravnoj stvari, izražena je nužnost uspostavljanja novog normativnog sustava u izvanparničnom postupovnom pravu. Izradom Zakona o izvanparničnom postupku proširen je djelokrug javnih bilježnika u nespornom sudovanju u svrhu 'outsorcinga' ovlasti sa sudova na javne bilježnike, bilo kao povjerene nadležnosti bilo kao izvorne nadležnosti. Novouspostavljeni Zakon o izvanparničnom postupku nomotehnički je precizno strukturiran te je njegova formalna konstrukcija podijeljena na opći dio i posebni dio Zakona. Općim dijelom Zakona omogućeno je sveobuhvatno normiranje zajedničkih procesopravnih osnova svih raznovrsnih izvanparničnih postupaka koji nisu uređeni drugim pozitivnim propisima. Posebnim dijelom Zakona detaljno su uređeni neki od značajnih posebnih izvanparničnih postupaka koji nisu normirani drugim zakonima ili su do sada u određenim dijelovima bili obuhvaćeni normativno zastarjelim propisima.

Hana Hobljaj

Ključne riječi: Zakon o izvanparničnom postupku, javni bilježnik, povjerene nadležnosti, izvorne nadležnosti, izvanparnično procesno pravo, novonormirane nadležnosti.

I. UVOD

Parnični je postupak redovan oblik pružanja pravne zaštite u građanskopravnim odnosima, no parnični postupak nije adekvatna pravna zaštita za sve građanskopravne odnose i stoga se u tim situacijama primjenjuju izvanparnični postupci¹ kao primjereniji instrument pravne zaštite.² Izvanparnični postupci mogu se definirati samo negativno, kao postupci koji nisu parnični te se prema stvarima koje rješavaju mogu razvrstati na statusne, imovinske i registracijske.³ Stoga razlikujemo niz različitih izvanparničnih postupaka na koje se pri-

mjenjuju samo neka zajednička opća pravna pravila, i to samo ako posebnim zakonima za pojedine izvanparnične postupke nije što drugo određeno. U Republici Hrvatskoj prolazio je u trenutku pisanja ovog rada kroz zakonodavnu proceduru i usvojen je novi Zakon o izvanparničnom postupku⁴, dok su se do dana 10. lipnja 2023., to jest dana stupanja na snagu novog zakona, primjenjivala opća pravna pravila koja su vrijedila za sve izvanparnične postupke iz Zakona o sudskom vanparničnom postupku iz 1934.⁵ godine.

Nužnost noveliranja hrvatskog izvanparničnog prava očitovala se u nedostatnoj pravnoj uređenosti i neusklađenosti postojećih pravnih izvora nastalih u drugom državno-političkom razdoblju. Analizom pravnog uređenja izvanparničnog po-

1 Izvanparnični postupak u užem smislu vrsta je sudskog građanskog kognicijskog postupka kojim se redovito rješavaju nesporne građanskopravne stvari, ali samo tada kada je to zakonom izriječno predviđeno. Pravni leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007., str. 497.

2 Triva, S., Građansko parnično procesno pravo, Peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 1983., str. 11.

3 Pravni leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007., str. 498.

4 Zakon o izvanparničnom postupku NN 59/23.

5 Zakon o sudskom vanparničnom postupku za Kraljevinu Jugoslaviju od 26. srpnja 1934., Službene novine 175.

stupka u Republici Hrvatskoj utvrđena je nužnost izrade i usvajanja novog Zakona o izvanparničnom postupku kako bi se postupak osuvremenio i otklonio postojeći deficit izvanparničnog uređenja, a građanima zajamčila pravna sigurnost i osigurala djelotvorna i efikasna pravna zaštita. Potrebu za reformom izvanparničnog prava prepoznala je Vlada Republike Hrvatske te ju je obuhvatila Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.–2026. s ciljem povećanja učinkovitosti pravosudnog sustava za veće povjerenje građana pod reformskom mjerom C2.5. R1.⁶ Uzimajući u obzir postojeće normativno uređenje izvanparničnog postupka u Republici Hrvatskoj, također je utvrđeno da nisu ispunjeni svi procesnopravni standardi koji se garantiraju u članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.⁷ Slijedom navedenog te uz Ustavnu⁸ osnovu za donošenje Zakona o izvanparničnom postupku, kod Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske oformljena je radna skupina koja je izradila Nacrt Zakona o izvanparničnom postupku⁹. Za Nacrt Zakona o izvanparničnom postupku provedeno je i zaključeno e-savjetovanje kojim je svim zainteresiranim građanima, to jest javnosti, bilo omogućeno uključivanje i sudjelovanje u otvorenim javnim savjetovanjima u postupku donošenja Zakona, nakon čega je na 198. sjednici Vlade prihvaćen prijedlog Zakona o izvanparničnom postupku te je uslijedio postupak usvajanja pred zakonodavnim tijelom.¹⁰

Usvajanje novog Zakona o izvanparničnom postupku od iznimnog je značaja za javno bilježništvo u Republici Hrvatskoj, jer se novim zakonom propisuje prijenos velikog broja nadležnosti sa sudova na javne bilježnike. Javni bilježnici u Republici Hrvatskoj već su *de lege lata* uspješno preuzeli obavljanje niza izvanparničnih postupaka iz domene sudova, osobito na području nasljednopravnih i ovršnih postupaka, a tijekom prošle godine i na području zemljišnoknjižnih postupaka. Potreba za daljnjom dejudicijalizacijom građanskopravne zaštite, to jest prijenosom poslova iz sudske izvanparnične jurisdikcije na javne bilježnike, koja se odvija na zakonodavnom planu Republike Hrvatske, očituje se u rasterećenju preopterećenih sudova, smanjenju troškova i skraćivanju trajanja postupaka.¹¹

6 <https://vlada.gov.hr/UserDocImages/Vijesti/2021/srpanj/29%20srpnja/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%2C%20srpanj%202021..pdf> (pristupljeno 12. 2. 2023.)

7 Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17.

8 Čl. 2. st. 4. post. 1. Ustava Republike Hrvatske NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

9 Vidi nacrt Zakona o izvanparničnom postupku na <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=23055> (pristupljeno 10. 2. 2023.)

10 <https://mpu.gov.hr/vijesti/sjednica-vlade-novi-zakon-o-izvanparnicnom-postupku/26825> (pristupljeno 4. 3. 2023.)

11 Dika, M., „Izvanparnična“ i koncilijacijska funkcija javnih bilježni-

Ovaj rad sastoji se od uvoda te pet poglavlja nakon kojih slijede zaključna razmatranja. U drugom dijelu rada prikazan je povijesni razvoj i pregled normativnih okvira te ranijeg pravnog stanja u izvanparničnom pravu, a slijedom toga i potreba za novom regulativom na području izvanparničnog postupka u Republici Hrvatskoj. Treći dio rada odnosi se na normativnu strukturu novog Zakona o izvanparničnom postupku i normativnu analizu njegova općeg i posebnog dijela. U četvrtom poglavlju razmatra se postojeći djelokrug poslova javnih bilježnika u izvanparničnom nespornom sudovanju. Peti dio rada razmatra *de lege ferenda* poslove javnih bilježnika te se predlažu rješenja koja bi poboljšala funkcionalnost cijelog izvanparničkog prava i usporedbenopravna uređenja sporazumnih razvoda brakova u drugim državama članicama Europske unije. U šestom dijelu rada iznose se sporna pitanja i prijem nacrtu zakona od strane pravnih stručnjaka te se kritički razmatraju određeni segmenti usvojenog zakona.

II. POVIJESNI RAZVOJ IZVANPARNIČNOG POSTUPNOG PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj su se do usvajanja novog cjelovitog Zakona o izvanparničnom postupku u izvanparničnom postupovnom pravu primjenjivala pravna pravila Zakona o sudskom vanparničnom postupku Kraljevine Jugoslavije od 26. srpnja 1934. godine, a na temelju Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941. godine.¹² Navedenim zakonom određeno je da se pravni propisi usvojeni prije 6. travnja 1941. godine primjenjuju u Republici Hrvatskoj kao pravna pravila, ukoliko nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske, ako se radi o odnosima koji nisu uređeni pozitivnim propisima Republike Hrvatske. Zakon o vanparničnom postupku iz 1934. godine u Hrvatskoj se primjenjivao parcijalno, odnosno primjenjivala su se pravna pravila navedenog zakona te je osnovni problem proizlazio iz nedostatnih i zastarjelih odredbi općeg dijela navedenog zakona. Stoga je sudska praksa preuzela ulogu korektiva neadekvatnih i manjkavih izvanparničnih odredbi, što posljedično dovodi do zauzimanja različitih pravnih stajališta.¹³

ka – *de lege lata* i *de lege ferenda*“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 59, Br. 6., 2009., str. 1153.

12 Zakon o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941., NN 73/91.

13 Maganić, A., „Novi pravci reforme izvanparničkog prava u Republici Hrvatskoj“, Zbornik Aktualnosti građanskog procesnog prava- nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća, 2015., str. 150.

Povijesno gledajući, Zakon o vanparničnom postupku iz 1934. u većoj je mjeri preuzeo i proširio odredbe austrijskog izvanparničnog prava kodificiranog u Carskom patentu 1854.¹⁴, a sve u svrhu prilagodbe pravila izvanparničnog prava novom Gradanskom parničnom postupku.¹⁵ Opća pravila Zakona o vanparničnom postupku koja su predstavljala pravni okvir svih posebnih izvanparničnih postupaka primjenjivala su se u Republici Hrvatskoj samo u ograničenom opsegu.¹⁶ Gotovo svi posebni izvanparnični postupci uređeni su materijalno pravnim zakonima usvojenim za vrijeme bivše Jugoslavije, kao i nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, čime su derogirane pojedine odredbe Zakona o vanparničnom postupku iz 1934. godine.¹⁷ Slijedom toga pravni su se stručnjaci u praksi susretali s velikim brojem zakona koji su djelomično derogirali opća pravna pravila Zakona o vanparničnom postupku iz 1934., čime je stvorena pravna nesigurnost u izboru i adekvatnoj primjeni odgovarajuće pravne norme.

U Hrvatskoj nikada nije usvojen Zakon o izvanparničnom postupku, za razliku od ostalih republika bivše Jugoslavije koje su to učinile.¹⁸ Stoga je u Republici Hrvatskoj nakon osamostaljenja usvojen niz materijalno pravnih zakona koji sadrže postupovne odredbe kojima se u prvom redu uređuju imovinskopravni odnosi kao što su ostavinski postupak, uređenje međa, razvrgnuće suvlasničke zajednice, postupak amortizacije i slično. Tako se uz navedeni Zakon o vanparničnom postupku iz 1934. u Republici Hrvatskoj primjenjivao i niz drugih zakona koji izvanparničnu postupovnu materiju uređuju parcijalno.¹⁹ Među zakone u Republici Hrvatskoj koji su primarno materijalno pravnog sadržaja, a u koje su inkorporirane izvanparnične postupovne odredbe, spadaju Obiteljski zakon²⁰, Zakon o nasljeđivanju²¹, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima²², Zakon o zemljišnim knjigama²³, Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama²⁴, Zakon o proglašenju nestale osobe umrlom

i dokazivanju smrti²⁵, Ovršni zakon²⁶, Stečajni zakon²⁷, Zakon o mjenici²⁸ i drugi.

Slijedom navedenoga, pravni okviri u izvanparničnom postupku u Republici Hrvatskoj obuhvaćali su niz posebnih izvanparničnih postupaka uređenih različitim materijalno pravnim zakonima usvojenim u različitim razdobljima, što je dovelo do pravnih praznina koje su se popunjavale općim pravnim pravilima Zakona o vanparničnom postupku iz 1934. godine i supsidijarnom primjenom *mutatis mutandis* pravnih pravila Zakona o parničnom postupku²⁹ te podrednom pravnim praksom. Stoga je zbog heterogenosti pravnih izvora i deficita izvanparničnog uređenja te jamčenja pravne sigurnosti u Republici Hrvatskoj bilo nužno usvojiti novi cjeloviti Zakon o izvanparničnom postupku koji će biti temeljni izvor izvanparničnog postupovnog prava.

III. STRUKTURA ZAKONA O IZVANPARNIČNOM POSTUPKU

Vlada Republike Hrvatske odredila je nacionalnim planom oporavka i otpornosti za 2021.–2026. od srpnja 2021. da se reforma pravosuđa planira provesti povjerenjem izvanparničnih nespornih postupaka javnim bilježnicima. Slijedom toga izrađen je Zakon o izvanparničnom postupku koji je nomotehnički precizno strukturiran te je formalna konstrukcija zakona podijeljena na opći dio i posebni dio zakona. Sadržajna koncepcija Zakona o izvanparničnom postupku u odnosu na javne bilježnike razlikuje dualnost postupanja, to jest izvorne i povjerene poslove, što je sukladno sa Zakonom o javnom bilježništvu³⁰, dugogodišnjom ustaljenom javnobilježničkom praksom i osnovnim načelima na kojima počiva javnobilježnička služba.³¹

3.1. Opći dio Zakona

Svrha novonormiranog izvanparničnog prava jest proširiti zakonski dio kojim se određuju opće odredbe izvanparničnog postupka. Opće odredbe Zakona o izvanparničnom postupku trebale bi se primjenjivati u svim izvanparničnim postupcima, osim ako je nekim drugim zakonom drukčije odre-

14 Gesetz über das gerichtliche Verfahren in Rechtsangelegenheiten außer Streitsachen, v 9. 8. 1854. (RGBl. 208)

15 Gradanski parnični postupak od 13. 7. 19

16 Maganić, A., „Nužnost reforme Hrvatskog izvanparničnog prava“, Zbornik pravnog fakulteta u Rijeci v. 27, br. 1., 2006., str. 467.

17 Čizmić, J., „Uvjeti i postupak proglašenja nestale osobe umrlom u Hrvatskom pravu“, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 43, br. 3., 2022., str. 838.

18 Maganić, A., *Op. Cit.* (bilj. 16), str. 470.

19 *Ibid.*, str. 466.

20 Obiteljski zakon NN 103/15, 98/19, 47/20.

21 Zakon o nasljeđivanju NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19.

22 Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17.

23 Zakon o zemljišnim knjigama NN 63/19, 128/22.

24 Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama NN 76/14.

25 Zakon o proglašenju nestale osobe umrlom i dokazivanju smrti NN 10/74, 53/91.

26 Ovršni zakon NN 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22.

27 Stečajni zakon NN 71/15, 104/17, 36/22.

28 Zakon o mjenici NN 74/94, 92/10.

29 Zakon o parničnom postupku SL SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, i NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22.

30 Zakon o javnom bilježništvu NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09, 120/16, 57/22.

31 <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=23055> (pristupljeno 10. 2. 2023.)

đeno.³² Svrha propisivanja i primjene općih odredbi Zakona jest ujednačeno postupanje i povećanje pravne sigurnosti, jer se opće odredbe koriste kao univerzalno rješenje za sve izvanparnične postupke uzimajući u obzir svu raznovrsnost i različitost izvanparničnih postupaka. Slijedom navedenog potrebno je pridati posebnu pažnju propisivanju općih odredbi te ih opsežno i detaljno odrediti. Opći dio Zakona o izvanparničnom postupku razlikuje dispozicijske i oficijelne izvanparnične postupke te se shodno tomu određuju procesna načela. U Zakonu opće odredbe uređuju pitanja nadležnosti i sastava suda, što ulazi u predmet Zakona, određivanja pojma stranaka, njihove sposobnosti biti strankom u postupku i odredbe o punomoćnicima stranaka.³³ Nadalje je općim dijelom Zakona propisano na koji se način pokreću i vode izvanparnični postupci, način dokazivanja i provođenja rasprava, donošenje odluka, vrsta i učinci odluka, podnošenje i odlučivanje o žalbi protiv odluke te utvrđivanje pravomoćnosti i ovršnosti odluka.³⁴ Sadržaj općih pravila izvanparničnog prava sastoji se također u uređenju djelokruga nadležnosti javnih bilježnika u izvanparničnom postupku.³⁵ U ovom dijelu rada posebno ću iznijeti samo određeni, s gledišta javnih bilježnika, najbitniji dio općeg dijela Zakona, i to zbog opsežnosti odredbi koje su sadržane u 53. članku.

Zakon o izvanparničnom postupku u prvim odredbama uređuje područje primjene Zakona koji obuhvaća sve izvanparnične postupke, osim ako tim ili drugim zakonom nije drukčije određeno. Odredbe Zakona o izvanparničnom postupku primjenjivat će se na sve izvanparnične postupke, kako na one koji su propisani u posebnom dijelu tog zakona tako i na izvanparnične postupke koji su propisani drugim zakonima.³⁶ Zakon sadrži i pomoćni kriterij kojim je proširena primjena općih odredaba na sve građanskopravne stvari iz nadležnosti sudova čije rješavanje nije izrijekom uređeno pravilima određenog drugog postupka, ali samo ako to odgovara pravnoj prirodi tih građanskopravnih stvari.³⁷ Stoga će se opće odredbe Zakona o izvanparničnom postupku primjenjivati i na druge građanskopravne stvari pod uvjetom da su u nadležnosti sudova i ako za rješavanje te stvari nije izrijekom propisana druga vrsta postupka.³⁸ Time je proširena primjena izvanparničnog zakona na sve civilne stvari koje nisu uređene nekim drugim postupkom, tako da opća pravila i postupak pokrivaju cijeli dijapazon onih stvari koje nisu uvrštene ni u jednu specifičnu

granu prava.

Tijela koja su prema Zakonu ovlaštena donositi odluke, to jest opća nadležnost za provođenje izvanparničnih postupaka, predviđeni su za sudove, dok javni bilježnici imaju nadležnost samo u onim posebno određenim izvanparničnim stvarima za koje je to Zakonom izričito propisano.³⁹ Javni bilježnici posebnim su zakonima preuzeli i niz godina uspješno provode veći broj izvanparničnih postupaka, poglavito u nasljednopravnom i ovršnom području. Ovlaštenje javnih bilježnika za postupanje u izvanparničnim postupcima u općem dijelu Zakona o izvanparničnom postupku u Glavi III uređeno dualistički. Dualistički, to jest dvotračni sustav nadležnosti javnih bilježnika razlikuje izvorne javnobilježničke pravne poslove od povjerenih javnobilježničkih poslova. Javni bilježnik ovlašten je obavljati izvorne javnobilježničke poslove kada je Zakonom propisano da se pred javnim bilježnikom može pokrenuti i provesti postupak te sastaviti javnobilježnička isprava. S druge je strane Zakonom propisano da javni bilježnik postupa kao povjerenik suda kada sud koji je nadležan provoditi prvostupanjski izvanparnični postupak na temelju zakonskog ovlaštenja javnom bilježniku povjerava u rad provođenje postupka i pojedinih radnji u tom postupku.⁴⁰ Slijedom toga propisano je da je javni bilježnik dužan provoditi radnje u izvanparničnim stvarima prema odredbama zakona koje uređuju postupanje suda, to jest na jednak način kao što sud provodi propisane radnje, odnosno sukladno odredbama Zakona o izvanparničnom postupku ili zakona koji uređuje javno bilježništvo.⁴¹ Također je izričito zakonskim odredbama predviđeno da javni bilježnik ne može odlučivati u sporu o činjenicama te je javni bilježnik dužan predmet u kojem se pojavi spor o činjenicama vratiti sudu. S druge strane, javni je bilježnik izričito ovlašten odlučivati u sporu o pravu na temelju nespornih činjenica, ali samo ako postoji suglasnost svih sudionika i stranaka u postupku, a u suprotnom je takav predmet javni bilježnik također dužan vratiti sudu.⁴²

S gledišta javnih bilježnika najzanimljivija je novonormirana odredba članka 52. Zakona o izvanparničnom postupku o povjeravanju predmeta u rad javnim bilježnicima, kojom su proširene nadležnosti javnih bilježnika u Republici Hrvatskoj, a koja bi trebala stupiti na snagu 1. rujna 2023. godine.⁴³

32 Maganić, A., *Op.cit.* (bilj. 13), str. 152.

33 Glava I, čl. 1.-9. Zakona o izvanparničnom postupku.

34 Glava II, čl. 10.-48. Zakona o izvanparničnom postupku.

35 Glava III, čl. 49.-53. Zakona o izvanparničnom postupku.

36 Čl. 1. st. 2. Zakona o izvanparničnom postupku.

37 Maganić, A., *Op.cit.* (bilj. 13), str. 153.

38 Čl. 1. st.3. Zakona o izvanparničnom postupku.

39 Čl. 1. st.1. Zakona o izvanparničnom postupku.

40 Maganić, A., „Javni bilježnik u izvanparničnom postupku”, *Javni bilježnik*, br. 49. Zagreb, 2022., str. 30.

41 Čl. 49. st.3. Zakona o izvanparničnom postupku.

42 Čl. 49. st. 4.-5. Zakona o izvanparničnom postupku.

43 Čl. 123. Zakona o izvanparničnom postupku prema kojem će 1. rujna 2023. godine stupiti na snagu uz odredbe čl. 52., također čl. 56. st. 2. vezano uz nadležnost sudova, to jest koji će sud povjeriti javnom bilježniku provođenje postupka proglašenja nestale osobe umrlom i dokazivanja smrti, te odredbe čl. 101-116.

Zakonom o izvanparničnom postupku izričito su propisane nove nadležnosti javnih bilježnika kao povjerenika suda u postupku sporazumnog uredenja međa i sporazumnog razvrgnuća suvlasništva. Važno je naglasiti da sud nema diskrecijsku slobodu odlučivanja hoće li ili neće provjeriti predmete javnim bilježnicima, već je dužan povjeriti predmete javnim bilježnicima uvijek kada je za tu vrstu izvanparničnog postupka tako zakonom izričito određeno⁴⁴, s time da će ministar pravosuđa posebnim pravilnicima odrediti način na koji će sud dodjeljivati, odnosno povjeravati zakonom propisane izvanparnične predmete u rad javnim bilježnicima, kao i propisati nagradu i naknadu troškova javnih bilježnika u povjerenim poslovima.⁴⁵ Prema odredbama prijedloga nacrtu Zakona o izvanparničnom postupku javni bilježnici trebali su dobiti u nadležnost sporazumne razvode brakova kad bračni drugovi nemaju zajedničko maloljetno dijete, kao i sporazumne raskide životnog partnerstva kada u životnoj zajednici ne živi maloljetno dijete. Međutim, u odnosu na Prijedlog nacrtu Zakona u prvom čitanju, u konačnom prijedlogu Zakona prijenos tih nadležnosti izostavljen je te su prihvaćene manje jezične i nomotehničke izmjene u ostalim odredbama Zakona. Prema dostupnim statističkim podacima, u praksi bi sudovi, u slučaju da je bio usvojen osnovni Prijedlog nacrtu Zakona i prenesene nadležnosti, javnim bilježnicima u sporazumnim razvodima brakova povjerali oko 4500 predmeta godišnje, čime bi se dodatno rasteretilo sudstvo.⁴⁶

Postupovne odredbe za provođenje novih nadležnosti od strane javnih bilježnika kao povjerenika suda nisu posebno propisane te će biti potrebno naknadno normativno urediti postupak sporazumnog uredenja međa i sporazumnog razvrgnuća suvlasništva. Ukoliko naknadno neće biti posebno normativno uređeni novopropisani postupci u nadležnosti javnih bilježnika, bit će potrebno *mutatis mutandis* primjenjivati postojeće postupovne odredbe propisane posebnim odgovarajućim zakonima, budući da u Zakonu o izvanparničnom postupku navedeni postupci nisu uređeni u posebnom dijelu zakona.

U odnosu na javne bilježnike opći dio Zakona određuje također postupanje povodom podnesenih pravnih lijekova protiv javnobilježničkih rješenja. Javni bilježnik bit će dužan žalbu protiv njegovog rješenja dostaviti zajedno sa spisom prvostupanj-skom sudu koji mu je povjerio u rad predmet, a taj

će sud, ako ne uvaži žalbu i ne preinači ili ukine pobijano rješenje, predmet proslijediti sudu koji bi bio nadležan odlučiti o žalbi protiv prvostupanj-skih rješenja koja je sud donio.⁴⁷ Prema tome, ako će prvostupanj-ski sud ukinuti pobijano javnobilježničko rješenje, moći će sam riješiti predmet ili ga vratiti javnom bilježniku na ponovno rješavanje. Ako će prvostupanj-ski sud dostaviti predmet drugostupanj-skom sudu koji će ukinuti pobijano javnobilježničko rješenje, tada će drugostupanj-ski sud moći odlučiti hoće li predmet vratiti na odlučivanje javnom bilježniku ili prvostupanj-skom sudu na ponovno odlučivanje.⁴⁸ Zakonom je posebno propisano da se u izvanparničnim postupcima koje će provoditi javni bilježnici neće plaćati sudske pristojbe.⁴⁹ Novonormirana je također odredba kojom će javni bilježnici moći svoje nepotpuno rješenje doneseno u izvanparničnom postupku dopuniti, odnosno donijeti rješenje o ispravku rješenja koje je doneseno.⁵⁰

Važno je istaknuti da se, ukoliko neko pitanje nije uređeno propisima o izvanparničnom postupku, bilo u općem ili pak u posebnom dijelu Zakona, tada *mutatis mutandis* primjenjuju odredbe parničnog postupka.⁵¹

3.2. Posebni dio Zakona

U drugom dijelu Zakona o izvanparničnom postupku uređen je niz pojedinih posebnih izvanparničnih postupaka u provođenju kojih će u većem dijelu sudjelovati javni bilježnici. Osim izvornih nadležnosti javnih bilježnika u vidu javnobilježničkog pologa, koji je već ranije uređen Zakonom o javnom bilježništvu⁵² i dobrovoljne procjene i prodaje, javni bilježnici posebnim dijelom Zakona dobivaju u nadležnost dio nesporne jurisdikcije u vidu proglašenja nestale osobe umrlom, dok će sporazumno uređenje međa i razvrgnuće suvlasničke zajednice biti uređeno posebnim propisima. Zakonom o izvanparničnom postupku u drugom su dijelu kao posebni postupci detaljno uređeni postupak proglašenja nestale osobe umrlom i dokazivanje smrti, postupak dobrovoljne procjene i prodaje, sudski i javnobilježnički polog i sudski poništaj (amortizacija) isprava.⁵³

o sudskom poništenju (amortizaciji) isprava.

44 Maganić, A., *Loc. Cit.* (bilj. 40.).

45 Čl. 52. st. 2. Zakona o izvanparničnom postupku.

46 <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2021/srpanj/29%20srpnja/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%2C%20srpanj%202021..pdf> (pristupljeno 12. 2. 2023.)

47 Čl. 50. st. 1. Zakona o izvanparničnom postupku.

48 Čl. 50. st. 3. Zakona o izvanparničnom postupku.

49 Čl. 53. Zakona o izvanparničnom postupku.

50 Čl. 51. Zakona o izvanparničnom postupku.

51 Čl. 2. Zakona o izvanparničnom postupku.

52 Čl. 109.-113. Zakona o javnom bilježništvu.

53 Čl. 54.-118. Zakona o izvanparničnom postupku.

3.2.1. Proglašenje nestale osobe umrlom i dokazivanje smrti

Kao nova nadležnost javnih bilježnika u statusnim izvanparničnim predmetima Zakonom o izvanparničnom postupku propisan je postupak proglašenja nestale osobe umrlom i dokazivanje smrti osobe za čiju smrt nema dokaza predviđenih zakonom. Postupak će provoditi javni bilježnici kao povjerenici suda, a nadležan će biti javni bilježnik koji ima službeno sjedište na području općinskog suda na čijem je području osoba koja se proglašava umrlom ili se dokazuje njezina smrt imala posljednje prebivalište ili boravište. U Glavi I drugog dijela Zakona o izvanparničnom postupku propisane su pretpostavke za proglašenje nestale osobe umrlom, nadležnost, osobe ovlaštene za pokretanje postupka te način i rokovi pokretanja postupka, provođenje postupka, održavanje ročišta i donošenja odluka te žalbeni postupak.⁵⁴

Pretpostavke za proglašenje nestale osobe umrlom taksativno su navedene u članku 55. Zakona o izvanparničnom postupku. Tako je propisano da će sud, to jest javni bilježnik, proglasiti osobu umrlom ako o životu dotične osobe nije bilo nikakvih vijesti u posljednjih pet godina, a od rođenja osobe prošlo je sedamdeset godina.⁵⁵ Sljedeća mogućnost proglašenja nestale osobe umrlom nastupa ako o životu osobe nije bilo nikakvih vijesti posljednjih pet godina, a okolnosti pod kojima je nestala čine vjerojatnim da osoba više nije živa. Navedeni se rokovi računaju od dana kada je prema posljednjim vijestima nestala osoba bila nesumnjivo živa. Međutim, ako se taj dan ne može točno utvrditi, navedeni rokovi počinju teći završetkom mjeseca, odnosno godine u kojoj je utvrđeno da je osoba bila živa.⁵⁶ Također će sud proglasiti umrlom osobu koja je nestala u brodolomu, zrakoplovnoj ili drugoj prometnoj nesreći, požaru, poplavi, potresu ili u kakvoj drugoj neposrednoj smrtnoj opasnosti, a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti šest mjeseci od dana prestanka opasnosti. Sljedeća pretpostavka za proglašenje nestale osobe umrlom jest nestanak osobe tijekom rata ili u svezi s ratnim događajima, a o životu te osobe nije bilo nikakvih vijesti tijekom godine dana od dana prestanka neprijateljstva. Posebno je normiran nestanak osoba nestalih tijekom Domovinskog rata ili u svezi s ratnim događanjima te će se te osobe proglasiti umrlima ako o njihovu životu nije bilo ni-

54 Čl. 54.-67. Zakona o izvanparničnom postupku.

55 Prema dosadašnjim odredbama članka 1. Zakona o proglašenju nestalih osoba umrlima i dokazivanju smrti bilo je propisano da će sud proglasiti umrlom onu osobu o čijem životu u posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a od čijeg je rođenja proteklo 60 godina. Novom odredbom Zakona o izvanparničnom postupku produljeno je vrijeme od rođenja sa 60 na 70 godina zbog općenitog produljenja životnog vijeka čovjeka.

56 Čl. 55. Zakona o izvanparničnom postupku.

kakvih vijesti godinu dana od 30. lipnja 1996. godine.⁵⁷

Prijedlog za pokretanje postupka proglašenja nestale osobe umrlom može podnijeti svaka osoba koja za to ima pravni interes ako učini vjerojatnim pravni interes za podnošenje prijedloga, kao i državni odvjetnik te Hrvatski zavod za socijalni rad.⁵⁸ Uz prijedlog za proglašenje nestale osobe umrlom, koji sadrži zakonom taksativno propisane podatke, potrebno je priložiti izvadak iz matice rođenih ili drugu odgovarajuću ispravu za osobu čije se proglašenje umrlom predlaže.⁵⁹ Javni bilježnik u prethodnom će postupku, nakon što zaprimi prijedlog, provjeriti jesu li ispunjene sve pretpostavke za pokretanje postupka te će, ukoliko ocijeni kako je vjerojatno da su pretpostavke ispunjene, nestaloj osobi postaviti privremenog zastupnika te o tome obavijestiti Hrvatski zavod za socijalni rad ili će pozvati Hrvatski zavod za socijalni rad da postavi posebnog skrbnika za zastupanje u postupku. Javni će bilježnik odbaciti prijedlog ukoliko ocijeni da nisu ispunjene zakonom propisane pretpostavke za proglašenje nestale osobe umrlom.⁶⁰

Ukoliko javni bilježnik ocijeni da su ispunjene pretpostavke za pokretanje postupka, objavit će oglas u Narodnim novinama i na e-oglasnoj ploči sudova u kojem će se objaviti da je postupak pokrenut, navest će se okolnosti slučaja, pozvati nestalu osobu da se javi javnom bilježniku, kao i sve ostale osobe koje nešto znaju o nestaloj osobi, to jest da je ista živa, da o tome obavijeste sud ili javnog bilježnika. U oglasu će se također objaviti da će javni bilježnik nakon što protekne rok od tri mjeseca od objave oglasa odnijeti odluku o prijedlogu.⁶¹ Javni će bilježnik nakon proteka roka od tri mjeseca od objave oglasa zakazati ročište na koje će pozvati predlagatelja i privremenog zastupnika, odnosno skrbnika, a sve u slučaju da se nestala osoba ne javi ili se na drugi način ne sazna da je živa.⁶² Nakon što javni bilježnik provede ročište i utvrdi da su ispunjene zakonske pretpostavke te rezultati postupka pouzdano ukazuju na činjenicu da nestala osoba nije živa, javni će bilježnik rješenjem proglasiti da je nestala osoba umrla, a u tom će se rješenju naznačiti dan i, po mogućnosti, sat u kojem se smatra da je nastupila smrt. Na temelju članka 62. Zakona o izvanparničnom postupku

57 *Ibid.*

58 Vidi Čizmić, J., op.cit. (bilj. 17), str. 843. Pravni interes za proglašenje neke osobe umrlom imaju ponajprije osobe na koje trenutkom smrti neke osobe prelaze prava i obveze koje se mogu naslijediti, a uglavnom se radi o srođnicima nestale osobe, odnosno mogućim nasljednicima ili legatarima, ali i svakoj drugoj osobi koja može učiniti vjerojatnim da ima pravni interes za pokretanje postupka.

59 Čl. 57. Zakona o izvanparničnom postupku.

60 Čl. 59. Zakona o izvanparničnom postupku.

61 Čl. 60. Zakona o izvanparničnom postupku.

62 Čl. 61. Zakona o izvanparničnom postupku.

javnom bilježniku koji je donio rješenje privremeni zastupnik/skrbnik ili predlagatelj može podnijeti žalbu koju će javni bilježnik zajedno s cijelim predmetom proslijediti nadležnom sudu radi donošenja odluke.⁶³ Nakon što rješenje o proglašenju nestale osobe umrlom postane pravomoćno, javni će ga bilježnik dostaviti nadležnom matičaru radi upisa u državne matice.⁶⁴ Međutim, ukoliko se osoba koja je proglašena umrlom naknadno javi sudu, sud će ukinuti rješenje o proglašenju te osobe umrlom nakon što utvrditi njezinu istovjetnost. Sud će po službenoj dužnosti pokrenuti i provesti postupak ukidanja rješenja u slučaju kada sud na bilo koji način sazna da je osoba koja je proglašena umrlom ustvari živa.⁶⁵ Po pravomoćnosti rješenja o ukidanju ili preinaci rješenja, sud će dostaviti rješenje nadležnom matičaru radi upisa u državnu maticu.

3.2.2. Ostali posebni postupci

Kao drugi poseban postupak uređen u Glavi II drugog dijela Zakona o izvanparničnom postupku uređena je mogućnost dobrovoljne procjene i prodaje stvari, za što su konkurentno nadležni sud i javni bilježnik (izvorni posao javnog bilježnika). Postupak dobrovoljne procjene i prodaje stvari predviđa to da svaka osoba može tražiti javnu procjenu i provedbu prodaje radi unovčenja pojedine stvari u njezinu vlasništvo, drugih pojedinih dijelova njezine imovine, posebne imovinske cjeline ili cjelokupne imovine.⁶⁶ Ako će javni bilježnik sudjelovati u dobrovoljnoj prodaji, o tome će sastaviti zapisnik, a na temelju njega će sastaviti ugovor o prodaji u obliku javnobilježničkog akta koji će potpisati podnositelj zahtjeva kao prodavatelj i kupac. Javni će bilježnik svakoj stranci izdati otpравak javnobilježničkog akta o sklopljenom ugovoru o prodaji, a koji mora sadržavati rok i način polaganja kupovnine, vrijeme, mjesto i način predaje predmeta prodaje kupcu te uvjete uz koje će kupac steći vlasništvo (kao i klauzulu intabulandi za nekretnine). Ukoliko ugovorom o prodaji nije drukčije određeno, kupac je dužan položiti kupovninu u roku od 60 dana od sklapanja ugovora na poseban račun javnog bilježnika.⁶⁷

Idući postupak koji je uređen u posebnom dijelu Zakona odnosi se na sudski i javnobilježnički polog kao izvorni posao javnog bilježnika. Iako je javnobilježnički depozit uređen odredbama Zakona

o javnom bilježništvu i Javnobilježničkim poslovnikom⁶⁸, novonormirane odredbe Zakona o izvanparničnom postupku u tom će se dijelu konkurentno primjenjivati, odnosno derogirati postojeće odredbe kao *lex posteriori* u odnosu na *lex priori*.⁶⁹ Međutim, za sudski poništaj, odnosno amortizaciju isprava, kao četvrti poseban postupak u Zakonu je odredbama predviđeno da će isključivo biti nadležni sudovi ovisno o ispravi, to jest predmetu poništaja, a javni bilježnici moći će sudjelovati samo na zahtjev stranaka u prijavi gubitka isprave objavom u „Narodnim novinama” i upisniku.⁷⁰ Stoga je člankom 114. Zakona o izvanparničnom postupku propisano postupanje javnog bilježnika za slučaj da nestane isprava koja glasi na donositelja, a koja se može sudski poništiti.

Slijedom navedenog novonormirani posebni postupci Zakona o izvanparničnom postupku u najvećem dijelu uključuju postupanje javnih bilježnika bilo isključivo bilo konkurentno sa sudovima kao povjereni ili izvorni posao, čime je ukazano povjerenje javnim bilježnicima u izvanparničnom pravu kao osobama od javnog povjerenja koje dugi niz godina uspješno obavljaju druge izvanparnične postupke.

IV. PREGLED NADLEŽNOSTI JAVNIH BILJEŽNIKA U IZVANPARNIČNIM POSTUPCIMA PREMA POSEBNIM ZAKONIMA

Kako bi se sagledalo postojeću situaciju u provođenju izvanparničnih postupaka u Republici Hrvatskoj, u nastavku ću navesti nacionalne pravne okvire na temelju kojih javni bilježnici dugi niz godina uspješno provode različite izvanparnične postupke i sudjeluju u njima. *De lege lata* normativno stanje u Republici Hrvatskoj u odnosu na izvanparnično postupanje javnih bilježnika očituje se u nadležnostima u ostavinskim postupcima, ovršnim postupcima, postupku izdavanja izvadaka iz sudskog registra i zemljišne knjige te novonormiranim nadležnostima podnošenja prijedloga za upis u zemljišne knjige i provođenje postupka obnove i osnivanja zemljišne knjige.⁷¹ Javni bilježnici u nekim izvanparničnim postupcima postupaju kao povjerenici sudova, dok u drugim postupcima imaju kompetencije koje predstavljaju izvornu nadležnost javnih bilježnika propisanu zakonom. Također je potrebno naglasiti da postoji još otvorenih područja nespornog izvanparničkog sudovanja u kojim mogu sudjelovati javni bilježnici, što bi se *de lege ferenda* moglo također normativno urediti i

63 Čl. 36 Zakona o izvanparničnom postupku propisuje da je rok za podnošenje žalbe 15 dana od dana dostave pisanog otpравka rješenja stranci. Na temelju čl. 50. st. 1 javni će bilježnik žalbu koja je podnesena protiv njegova rješenja, ako što drugo nije izričito određeno, dostaviti zajedno sa spisom prvostupanjskom sudu koji mu je povjerio provedbu postupka.

64 Čl. 63. Zakona o izvanparničnom postupku.

65 Čl. 64. Zakona o izvanparničnom postupku.

66 Čl. 68.-76. Zakona o izvanparničnom postupku.

67 Čl. 75. Zakona o izvanparničnom postupku.

68 Čl. 56.-67. Javnobilježničkog poslovnika NN 38/94.

69 Čl. 77.-100. Zakona o izvanparničnom postupku.

70 Čl. 101.-116. Zakona o izvanparničnom postupku.

71 Predložene nove nadležnosti javnih bilježnika prema Zakonu o izvanparničnom postupku vidi *amplius supra*, poglavlje III.

ovlasti prenijeti na javne bilježnike.

U Republici Hrvatskoj je osnova za postupanje javnih bilježnika u različitim postupcima određena člankom 2. Zakona o javnom bilježništvu kojim je propisano da se javnobilježnička služba sastoji, među ostalim, i od obavljanja postupaka, po nalogu sudova ili drugih tijela, određenih Zakonom. Također je potrebno naglasiti da je već u §4 Zakona o vanparničnom postupku iz 1934. godine određeno da javni bilježnik može postupati kao sudski povjerenik na način da sud, kada je to u interesu stranaka, može javnom bilježniku povjeriti u rad izvršenje određenih sudskih radnji u izvanparničnim stvarima, a koje ne zavise od prethodne sudske odluke.⁷²

4.1. Ostavinski postupak

Javnim bilježnicima dana je nadležnost za provođenja ostavinskih postupaka na temelju Zakona o javnom bilježništvu kojim je određeno da će se ovlasti javnog bilježnika u provedbi ostavinske rasprave urediti zakonom, što je učinjeno Zakonom o nasljeđivanju⁷³ 2003. godine.⁷⁴ Pravni položaj javnih bilježnika kao povjerenika suda propisan je člankom 158. Zakona o javnom bilježništvu koji određuje da se na javne bilježnike kao povjerenike suda na odgovarajući način primjenjuju pravila koja uređuju postupak u kojemu im je povjereno obavljanje određenih poslova, a osobito pravila o izuzeću, o dostavi, traženju pravne pomoći, podataka i drugoga. Nadležnost javnih bilježnika u ostavinskom postupku proizlazi iz članka 176. Zakona o nasljeđivanju kojim je propisano da je za provođenje ostavinskog postupka u prvom stupnju stvarno nadležan općinski sud, odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda, s time da sud povjerava provođenje ostavinskog postupka javnom bilježniku i u tu mu svrhu dostavlja smrtovnicu.⁷⁵ Slijedom toga javni bilježnici kao povjerenici sudova provode ostavinske postupke, ali samo u nespornim predmetima koji se prema odredbama Zakona o nasljeđivanju smatraju izvanparničnim postupcima u kojim je javnost isključena.⁷⁶ Prema navedenom, u ostavinskom postupku primjenjuju se odredbe Zakona o nasljeđivanju, no ukoliko neko pitanje u samom ostavinskom postupku ne bi bilo uređeno Zakonom o nasljeđivanju, tada će se *mutatis mutandis* primjenjivati Zakon o parničnom postupku.

Kao povjerenik suda javni bilježnik je u provođenju ostavinskog postupku ovlašten poduzimati sve radnje i donositi sve odluke koje može i sudac op-

72 Maganić, A., *Op. Cit.* (bilj 40), str. 29.

73 Zakon o nasljeđivanju NN 48/03.

74 Čl. 156. Zakona o javnom bilježništvu.

75 Hobljaj, H., „Pristojnost notarjev v zapušćinskih postopkih na Hrvatskem“, *Notarski vestnik*, br. 13., Ljubljana, 2020., str. 94.

76 Čl. 175. i 180/3 Zakona o nasljeđivanju.

ćinskog suda u istom predmetu, osim odluka za koje je zakonom propisano što drugo.⁷⁷ U svakom slučaju, javni bilježnik dužan je tijekom cijelog ostavinskog postupka paziti da prava stranaka budu što prije utvrđena i osigurana te osobito brinuti da se zaštite i ostvare prava malodobnih, duševno bolesnih i drugih osoba koje nisu sposobne same brinuti o svojim pravima i interesima.⁷⁸

4.2. Upisi u sudski registar trgovačkih sudova i ovlasti javnog bilježnika u zemljišnoknjižnim postupcima

Javni bilježnici također sudjeluju u izvanparničnim postupcima vezanim uz upis u sudski registar kod trgovačkog suda te u postupcima pred nadležnim zemljišnoknjižnim sudovima. Tako su javni bilježnici na temelju odredbe članka 5. Zakona o sudskom registru⁷⁹, a u skladu sa svojim ovlastima i odredbama navedenog zakona, ovlašteni komunicirati s registarskim sudom vezano uz trgovačka društva i podnositi prijave za upis u registar, također elektroničkim putem. Javni bilježnici istovremeno su ovlašteni izdavati izvatke, preslike i prijepise podataka upisanih u glavnu knjigu sudskog registra ili isprava pohranjenih u zbirci isprava te pritom javni bilježnici kojima su dostupni podaci u glavnoj knjizi imaju iste ovlasti i obveze kao i ovlašteni sudski službenici.

Nadležnost javnih bilježnika se 2017. godine proširila na sudjelovanje u zemljišnoknjižnim izvanparničnim postupcima, i to u provođenju elektroničkih zemljišnoknjižnih upisa. U zemljišnoknjižne postupke su na temelju članka 105. Zakona o zemljišnim knjigama⁸⁰ javni bilježnici uključeni na način da kao ovlašteni korisnici informacijskog sustava elektroničkim putem podnose prijedlog zemljišnoknjižnom sudu uz napredni elektronički potpis. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama⁸¹ se od dana 10. veljače 2023. uvodi isključivo elektroničko podnošenje prijedloga putem javnih bilježnika i odvjetnika, unutar Zajedničkog informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra.⁸² Također je naloženo javnim bilježnicima da prilikom poduzimanja službenih radnji, i to sastavljanja javnobilježničkog akta, solemnizacije ili ovjere potpisa na privatnoj ispravi, koje su temelj za upis u zemljišnu knjigu, moraju izvršiti upis u zemljišnu knjigu, osim ako se stranaka izričito ne usprotivi podnošenju tog prijedloga

77 Čl. 176. st. 4. Zakona o nasljeđivanju.

78 Čl. 180. Zakona o nasljeđivanju.

79 Zakon o sudskom registru NN 1/1995, 57/1996, 1/1998, 30/1999, 45/1999, 54/2005, 40/2007, 91/2010, 90/2011, 148/2013, 93/2014, 110/2015 i 40/2019.

80 Zakon o zemljišnim knjigama NN 63/2019.

81 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama NN 128/22.

82 <https://oss.uredjenazemlja.hr> (pristupljeno 27. 2. 2023.)

putem javnog bilježnika kao ovlaštenog korisnika informacijskog sustava. Javni bilježnici, kao ovlaštene korisnici informacijskog sustava, također su Zakonom o zemljišnim knjigama ovlaštene izdavati zemljišnoknjižne izvratke na zahtjev stranke. Sam način podnošenja prijedloga elektroničkim putem uređen je odredbama članaka 4., 11. i 12. Pravilnika o elektroničkom poslovanju korisnika i ovlaštenih korisnika sustava zemljišnih knjiga⁸³, a postupak izdavanja zemljišnoknjižnih izvadaka člankom 8. istog pravilnika.

Novelom Zakona o zemljišnim knjigama u 2022. godini proširena je nadležnost javnih bilježnika u izvanparničnim postupcima na način da javni bilježnici kao povjerenici suda mogu sudjelovati u posebnoj zemljišnoknjižnoj postupku osnivanja i obnove zemljišne knjige. Predsjednik suda na temelju prethodne odluke ministra pravosuđa može dodijeliti u rad javnim bilježnicima kao povjerenicima suda postupak osnivanja ili obnove zemljišne knjige.⁸⁴ Osnivanje i obnova zemljišne knjige provodi se na temelju nove katastarske izmjere i podataka dostupnih u katastarskom operatu nakon provedene rasprave. U povjerenim postupcima su javni bilježnici ovlaštene provesti sve radnje kao i suci, odnosno zemljišnoknjižni referenti, to jest provesti raspravu i sastaviti nacрте zemljišnoknjižnih uložaka te vezano uz iste zemljišnoknjižne čestice naknadno sudjelovati u ispravnom postupku. Cilj provođenja postupka osnivanja i obnove zemljišne knjige jest utvrditi i u zemljišnoknjižni uložak upisati stvarnog vlasnika nekretnine, odnosno nositelja drugih knjižnih prava, a što se čini na razini vjerojatnosti iz razloga što se u ispravnom postupku neispravni podaci mogu ispraviti, a ukoliko se to propusti učiniti u ispravnom postupku, stranka kasnije ima mogućnost pokrenuti tužbu za ispravak.⁸⁵

4.3. Ovršni postupak

Javni bilježnici u Republici Hrvatskoj od 2005. godine imaju nadležnost i u ovršnim postupcima iako se kod ovršnih postupaka u načelu ne može govoriti o nespornim predmetima.⁸⁶ Međutim, javni bilježnici na temelju odredbi Ovršnog zakona⁸⁷ provode ovršne postupke na temelju vjerodostojne isprave, to jest provode postupak određivanja ovrhe donošenjem rješenja o ovrsi

na temelju vjerodostojne isprave. Prema tome, javni bilježnici provode ovršne postupke samo u nespornim predmetima kao izvorni javnobilježnički posao. Već na samom početku Zakona određeno je da javni bilježnici provode ovršni postupak i postupak osiguranja tražbina, to jest da se Ovršnim zakonom uređuje postupak po kojem sudovi i javni bilježnici provode prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava, kao i postupak po kojem sudovi i javni bilježnici provode osiguranje tražbina, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.⁸⁸ Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona⁸⁹ iz 2020. godine položaj javnih bilježnika se u ovršnom postupku unaprijedio te su dobili status povjerenika suda na način da se javnim bilježnicima ravnomjerno elektroničkim putem distribuiraju predmeti ovrhe na temelju vjerodostojne isprave putem sudova.⁹⁰ Zbog toga je određeno da se prijedlozi za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave automatski povjeravaju u rad javnim bilježnicima kao povjerenicima suda ravnomjerno, po abecednom redu njihovih prezimena, prema pravilima o službenom području i sjedištu javnih bilježnika.⁹¹ Primjenom članka 39.a Ovršnog zakona javni bilježnici postali su povjerenici suda jer sudovi povjeravaju javnim bilježnicima u rad ovršne predmete elektroničkim putem primjenom Pravilnika o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku.^{92 93} Također je odredbom članka 278. stavak 2. Ovršnog zakona propisano da javni bilježnici provode postupovne radnje u ovršnom postupku kao povjerenici suda, a sve u svrhu povećanja nepristranosti rada javnih bilježnika u ovršnim postupcima. Novelom Ovršnog zakona se također uvela obaveza obavješćavanja ovršenika o pokretanju ovršnog postupka protiv njega prije donošenje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, čime se nastoji osigurati upoznavanje ovršenika s činjenicom da je dužan podmiriti dug i da je pokrenut ovršni postupak protiv njega.⁹⁴ Stoga je sa svrhom zaštite dužnika i povećanja kontraktornosti, odnosno uspostave prividnog načela *audiatur et altera pars* uvedena novina u postupku obavješćavanja dužnika da je pokrenut ovršni po-

83 Pravilnik o elektroničkom poslovanju korisnika i ovlaštenih korisnika sustava zemljišnih knjiga NN br. 108/2019.

84 186.a-186.g Zakona o zemljišnim knjigama.

85 Hobljaj, H.; Grbac, M.; Nikolić, V.; „Javni bilježnici i zemljišnoknjižni postupci“, Pravo i porezi 3/2023., RRiF, Zagreb, 2023.

86 Kontrec, D., „Izvanparnični postupci i javni bilježnici“, Javni bilježnici u Europskom kontekstu, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2019., str. 100.

87 Čl. 102. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona NN 88/05.

88 Čl. 1. Ovršnog zakona.

89 Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona NN 131/20.

90 Grbac, M.; Hobljaj, H.; Marković, D.; Nikolić, V.; „Evolucija i digitalizacija javnobilježničke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave“, Javni bilježnik, br. 49, Zagreb, 2022., str. 38. <https://hrcak.srce.hr/clanak/415228> (pristupljeno 3. 3. 2023.)

91 Čl. 39.a st. 4 Ovršnog zakona.

92 Pravilnik o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku NN 43/2021.

93 Hobljaj, H., „Prekogranična prorogacija nadležnost i ovršivost javnobilježničke isprave u pravnom režimu „Bruxelles I bis““, Javni bilježnik, br. 49., Zagreb, 2022., str. 79. <https://hrcak.srce.hr/file/415225> (pristupljeno 2. 3. 2023.)

94 Čl. 81. Ovršnog zakona.

stupak.⁹⁵ Bitno je naglasiti da je i nadalje ostala mogućnost podnošenja prigovora protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, čime je ovršeniku osigurana mogućnost traženja sudske zaštite u parničnom postupku.⁹⁶ Usvajanjem izmjena i dopuna Ovršnog zakona primjećuje se da je predlagatelj Zakona u prvom redu vodio računa o ostvarenju načela ekonomičnosti smanjenjem troškova na minimum, jačanja nepristranosti javnih bilježnika ravnomjernom raspodjelom predmeta i europeizaciju ovršnog postupka uvođenjem obaveštavanja ovršenika o pokretanju postupka, čime je zadovoljen zahtjev Suda Europske unije u predmetima Pula Praking⁹⁷ i Zulfikarpašić⁹⁸ o uvođenju načela *audiatur et altera pars*.

V. DE LEGE FERENDA PRIJEDLOZI

Uz sve navedene izvanparnične nadležnosti koje su prenesene na javne bilježnike, još uvijek postoji niz poslova iz nesporne izvanparnične jurisdikcije, u prvom redu nesporne stvari s naglašenim dispozitivnim obilježjem, koji se *de lege ferenda* mogu povjeriti u rad javnim bilježnicima.⁹⁹ Od statusnih stvari koje se nadalje mogu povjeriti u rad javnim bilježnicima tu su priznavanje očinstva i majčinstva, dok bi se u djelokrug javnog bilježništva iz domene obiteljskog prava također mogle prenijeti alimentacijske stvari kako uzdržavanja djece i roditelja tako i bivših bračnih drugova.¹⁰⁰

Nacrtom Zakona o izvanparničnom postupku bilo je predviđeno prenošenje nadležnosti sa sudova na javne bilježnike kao povjerenike sudova u predmetima sporazumnog razvoda brakova kada bračni drugovi nemaju zajedničko maloljetno dijete, kao i sporazumni raskid životnog partnerstva kada u životnoj zajednici ne živi maloljetno dijete. Međutim, Sabor je usvojio izmijenjen Konačni prijedlog Zakona o izvanparničnom postupku u kojem je brisana odredba članka 52. kojom se javnim bilježnicima povjerava u rad postupak povodom prijedloga za sporazumni razvod braka bračnih drugova koji nemaju zajedničko maloljetno dijete i prijedloga za sporazumni raskid životnog partnerstva ako u životnoj zajednici ne živi maloljetno

dijete te je dodana odredba kojom se određuje da će ministar nadležan za poslove pravosuđa propisati pravilnikom visinu nagrade i naknade troškova javnog bilježnika kao povjerenika suda za poslove povjerene tim zakonom. Svakako smatram da bi *de lege ferenda* bilo potrebno prenijeti sa sudova na javne bilježnike nadležnost provođenja sporazumnih razvoda brakova kada bračni drugovi nemaju maloljetnu djecu i sporazumni raskid životnog partnerstva kada u životnoj zajednici ne živi maloljetno dijete. Prednosti koje bi donijelo provođenje sporazumnih razvoda brakova pred javnim bilježnicima su mnogobrojne, među ostalim rastećenje sudova kako bi sudovi mogli obavljati svoju primarnu funkciju rješavanja sporova. Ustupanje provođenja sporazumnih razvoda brakova javnim bilježnicima smanjilo bi trajanje samog postupka, što posljedično dovodi do ekonomičnijeg i jednostavnijeg postupka. Razvod braka predstavlja jednu od najtežih odluka u životu supružnika, koja može biti vrlo bolna, i stoga je nužno za bračne drugove osigurati što ugodniju atmosferu sa što manje stresa prilikom provođenja postupka, to jest što brži i jednostavniji postupak. Sa psihološkog gledišta, općenito gledajući, bračnim je drugovima lakše obratiti se javnim bilježnicima nego anonimnoj državnoj instituciji suda kao takvoj jer je razvod braka vrlo intimna i osobna stvar.¹⁰¹ Stoga je neosobna i strogo formalna institucija suda manje prikladna za rješavanja nespornih sporazumnih razvoda brakova od javnih bilježnika koji se mogu lakše prilagoditi strankama u dodjeli termina i njihovoj potrebi za privatnošću. Javni bilježnik kao visokokvalificirani pravni stručnjak koji je nepristran i neovisan u odlučivanju štiti pravne interese objiju stranaka uz upoznavanje stranaka sa svim relevantnim pravnim informacijama i praktičnim savjetima.¹⁰²

Također smatram da bi *de lege ferenda* uz prilagodbu obiteljskog prava javni bilježnici također mogli provoditi sporazumne razvode u slučajevima kada bračni drugovi imaju maloljetnu djecu, s time da bi uređenje odnosa vezanih uz maloljetnu djecu i nadalje u posebnom postupku rješavali obiteljski sudovi. Polazeći od slobodnog uređenja međusobnih odnosa i autonomije stranaka, smatram kako bi sam čin sporazumnog razvoda braka i upis u maticu vjenčanih mogli obavljati javni bilježnici neovisno o postojanju maloljetne djece. Međutim, poslovi vezani uz ostvarivanje roditeljske skrbi, ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom i uzdržavanje maloljetne djece i nadalje bi ostali u

95 Hobljaj, H., „Notariji na Hrvatskem kot pooblaščenici sodišč v postopku izvršbe na podlagi verodostojne listine“, Notarski vestnik, br. 15., Ljubljana, 2022., str. 124.

96 Čl. 11. st. 2. i čl. 282. Ovršnog zakona.

97 Presuda Suda EU C551/15 od 9. ožujka 2017. Pula Parking d.o.o. v Svena Klauša Tederahna. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-551/15> (pristupljeno 5. 3. 2023.)

98 Presuda Suda EU C484/15 od 9. ožujka 2017. Ibrica Zulfikarpašić v Slaven Gajer, <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-484/15> (pristupljeno 5. 3. 2023.). Vidi i ostale presude Suda EU vezane uz javnobilježničke ovršne predmete u Republici Hrvatskoj: C-657/18, C-234/19, C-267/19, C-307/19, C-323/19.

99 Dika, M., *Op. Cit.* (bilj. 11), str. 1157.

100 Maganić, A., *Op. Cit.* (bilj. 40), str. 29.

101 Lurger, B.; Stöger, K., Justice Whitout Litigation Non-contentious proceedings by notaries in the European Union, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Vienna, 2022., str. 67.

102 *Ibid.*

nadležnosti obiteljskih sudova.¹⁰³ U tom bi slučaju svakako trebalo reformirati obiteljsko pravo vezano u obvezno savjetovanje i medijaciju bračnih drugova koji su propisani za sporazumni razvoda brakova kada bračni drugovi imaju maloljetnu djecu.¹⁰⁴ Konkurentno bi se mogli propisati obvezno savjetovanje i medijacija između bračnih drugova koji imaju maloljetnu djecu i prije sporazumnih razvoda brakova pred javnim bilježnikom.

U imovinskopравnim stvarima uz predložene novonormirane nadležnosti razvrgnuća suvlasničke zajednice i uređenja međa, javni bilježnici mogli bi provoditi i sporazumno uređenje odnosa među suvlasnicima. Nadalje, proširenje djelokruga javnih bilježnika u praksi moguće je konkurentno sa sudovima u području izvanparničnog osiguranja dokaza, ali bi također mogli djelovati kao „zamjereni” javni bilježnici u postupku izvođenja dokaza ili provedbi uviđaja te saslušanju svjedoka.¹⁰⁵ Daljnja mogućnost proširenja javnobilježničkih nadležnosti postoji također na području prava trgovačkih društava, to jest u trgovačkim izvanparničnim postupcima bilo da sudovi povjeravaju javnim bilježnicima provođenje određenih radnji bilo da stranke sporazumno ovlaste javnog bilježnika za obavljanje određene radnje.¹⁰⁶

5.1. Usporedbenopravno uređenje sporazumnog razvoda braka pred javnim bilježnicima u državama članicama EU

Sporazumni razvod braka koji provode javni bilježnici normiran je u većem broju država članica Europske unije. Razvodi brakova u kojima sudjeluju javni bilježnici nisu u svim državama utemeljeni na istom modelu, stoga su u različitim pravnim sustavima javni bilježnici više ili manje involvirani u postupak sporazumnog razvoda braka. Razlikujemo pravne sustave u kojima javni bilježnici imaju aktivnu ulogu prilikom razvoda braka u sastavljanju sadržaja isprave kojom se razvodi brak (bilo kao povjerenici suda ili kao svoju izvornu nadležnost) te funkciju proglašenja da je brak razveden. Javni bilježnici sudjeluju u sastavljanju sadržaja isprave, pregovorima stranaka, a mogu imati i položaj medijatora. S druge strane, javni bilježnici prema nekim normativnim sustavima imaju manje aktivnu ulogu jer stranke imaju mnogo širu autonomiju u dogovoru vezanom uz razvod braka, a javni bilježnici ranije postignuti sporazum unose u zapisnik, to jest autoriziraju (potvrđuju) postignuti sporazum i registriraju ga kod nadležnog tijela. Svim modelima razvoda braka pred javnim bilježnikom zajednička je činjenica da se bračni drugovi moraju

sporazumno dogovoriti o razvodu te usuglasiti s određenim pravnim posljedicama razvoda braka.¹⁰⁷

Prema slovenskom obiteljskom pravu javni bilježnik može na zahtjev bračnih drugova sporazumno razvesti brak ukoliko bračni drugovi nemaju zajedničke djece nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb. Prije razvoda braka u obliku ovršnog javnobilježničkog akta bračni drugovi moraju sklopiti sporazum o podjeli zajedničke imovine, sporazum o tome koji će od bračnih drugova ostati ili postati najmoprimac u stanu u kojem žive i sporazum o uzdržavanju onog bračnog druga koji nema sredstava za život, a bez svoje krivnje je nezaposlen.¹⁰⁸ Ukoliko bračni drugovi kumulativno ispune sve naprijed navedeno, javni će bilježnik na zahtjev bračnih drugova sastaviti javnobilježnički akt o sporazumnom razvodu braka. Smatra se da je brak razveden s danom potpisa javnobilježničkog akta o sporazumnom razvodu braka.¹⁰⁹ Potpisani javnobilježnički akt o sporazumnom razvodu braka pravni je temelj za upis razvoda braka u maticu vjenčanih. Javni je bilježnik u roku od osam dana od potpisa javnobilježničkog akta dužan javnobilježnički akt o sporazumnom razvodu braka poslati upravnoj jedinici koja će na temelju tog akta upisati razvod braka u maticu vjenčanih.¹¹⁰ Slijedom navedenog, u Republici Sloveniji javni bilježnici sastavljaju dva javnobilježnička akta, u prvom uređuju imovinskopравne odnose bračnih drugova koji akt moraju provesti u registrima (npr. zemljišnoj knjizi), a nakon provedbe tog akta sklapa se drugi javnobilježnički akt kojim se razvodi brak. Stoga se najprije moraju urediti svi zakonom propisani odnosi (dioba bračne stečevine, uzdržavanje i uređenje najma stana), to jest ispuniti normirani uvjeti kako bi se moglo pristupiti sklapanju sporazumnog razvoda braka u obliku javnobilježničkog akta.¹¹¹

U Latviji je također ureden sporazumni razvod braka pred javnim bilježnikom ukoliko su bračni drugovi suglasni o podjeli imovine i skrbi nad maloljetnom djecom.¹¹² Ukoliko bračni drugovi nisu u potpunosti postigli sporazum o pojedinim pitanjima, mogu uz pravnu pomoć javnih bilježnika doći do prihvatljivog međusobnog dogovora. Na-

103 Čl. 56. Obiteljskog zakona.

104 Čl. 54. Obiteljskog zakona.

105 Dika, M., *Op. Cit.* (bilj. 11), str. 1159-1162.

106 *Ibid.*, str. 1164-1165.

107 Tako i Aras Kramar, S., „Javni bilježnik i sporazumni razvod braka – novi prilog modernizaciji pravosuđa”, Javni bilježnik br. 49., Zagreb, 2022., str. 17.

108 Čl. 97. st 1. Družinskog zakonika Uradni list RS, br. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US i 5/23.

109 Čl. 97. st. 2 Družinskog zakonika.

110 Čl. 97. st. 3 Družinskog zakonika.

111 Vidi Hobljaj, H., „Razvod braka i ostale nadležnosti javnih bilježnika u Republici Sloveniji prema novom Obiteljskom zakoniku”, Javni bilježnik, br. 46. Zagreb, 2019., <https://hrcak.srce.hr/file/339909> (pristupljeno 9. 6. 2023.)

112 https://latvija.lv/en/DzivesSituacijas/gimene/Laulibas_slegsana_skirsana#show9 (pristupljeno 9. 6. 2023.)

kon podnošenja zahtjeva javnom bilježniku bračni drugovi imaju rok od 30 dana u kojem mogu promijeniti mišljenje i jednostrano povući zahtjev za razvod braka.¹¹³ Nakon proteka roka, ako nije došlo do spora među bračnim dugovima, javni će bilježnik u obliku javnobilježničkog akta sastaviti izjave volje stranaka kojima se razvodi brak.¹¹⁴ Ako bračni drugovi imaju maloljetnu djecu, moraju se prethodno dogovoriti o skrbi nad djecom, uzdržavanju i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.¹¹⁵ Javnobilježnički akt kojim su uređene posljedice razvoda braka može sadržavati ovršnu klauzulu za izvršenje uzdržavanja. Nakon provedenog razvoda braka javni će bilježnik o tome obavijestiti registar u koji je upisan brak, to jest maticu vjenčanih. Zanimljivo je što u Latviji postoji mogućnost razvoda braka kod javnih bilježnika na daljinu putem videokonferencije. Sporazumni razvod braka moguće je potpisati radom na daljinu javnih bilježnika, gdje nakon razgovora s javnim bilježnikom uspostavom videokonferencije¹¹⁶ bračni drugovi razvod braka potpisuju sigurnim elektroničkim potpisom u posebnoj aplikaciji.¹¹⁷

Estonski pravni sustav omogućava sporazumni razvod braka konkurentno pred javnim bilježnicima ili matičarima. Ako bračni drugovi zajednički sastave pisani sporazum i zahtjev za razvod braka te izričito potvrde da nema spora između bračnih drugova vezanih uz posljedice razvoda, javni bilježnik može razvesti brak.¹¹⁸ U roku od jednoga do tri mjeseca od podnošenja zahtjeva za razvod braka javni bilježnik zakazuje termin na koji moraju pristupiti oba bračna druga. Bračni drugovi mogu, ali ne moraju, podijeliti bračnu stečevinu u trenutku razvoda braka, jer isto mogu učiniti nakon razvoda braka u bilo kojem trenutku.¹¹⁹ Sporazumni razvod braka može se provesti i ako bračni drugovi imaju zajedničku maloljetnu djecu jer razvod braka ne utječe na roditeljsku odgovornost i zajedničko skrbništvo nad djecom. U pravilu se roditelji moraju dogovoriti o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti te kako će sudjelovati u odgoju i uzdržavanju djeteta. Međutim, ako roditelji ne žele ili nisu u mogućnosti ostvarivati zajedničko pravo skrbništva nad djetetom, svaki od roditelja može podnijeti sudu zahtjev da se pravo o skrbi nad djetetom djelomično ili u cijelosti prenese na jednog

roditelja, s time da pravo na skrb o djetetu ne utječe na obvezu uzdržavanja maloljetnog djeteta.¹²⁰

U modelima sporazumnih razvoda brakova pred javnim bilježnicima u Sloveniji, Latviji i Estoniji nije potrebno sudjelovanje odvjetnika. Javni bilježnici smatraju se osobama od javnog povjerenja koje su neovisne, nepristrane i mogu osigurati jednaku pravnu zaštitu obaju bračnih drugova te jamčiti sastavljanje pravno uravnoteženog sporazuma u obliku javnobilježničkog akta između bračnih drugova. Stoga u navedenim državama javni bilježnici sudjeluju aktivno u postizanju i sklapanju sporazuma o razvodu braka, kao i proglašenju, odnosno prijavi upisa razvoda u maticu vjenčanih. Možemo zaključiti da javni bilježnici u tim modelima sporazumnog razvoda braka pred javnim bilježnicima imaju aktivnu funkciju najbližu medijatorima.

U Španjolskoj je sporazumni razvod braka omogućen pred javnim bilježnikom ili alternativno pred sudskim službenikom. Bračni drugovi pred javnim bilježnikom moraju potpisati sporazum o posljedicama razvoda u obliku javne isprave.¹²¹ Zakonom su taksativno navedeni uvjeti koji moraju biti ispunjeni kako bi se mogao provesti sporazumni razvod braka, to jest uvjeti da prije razvoda braka mora proći najmanje tri mjeseca od sklapanja braka i da bračni drugovi nemaju zajedničke maloljetne djece, odnosno hendikepirane djece koja se ne mogu sama brinuti o sebi.¹²² Mjesna nadležnost javnog bilježnika za sporazumni razvod braka određuje se prema posljednjem mjestu gdje su bračni drugovi zajednički živjeli ili prebivalištu ili uobičajenom boravištu bilo kojeg od podnositelja zahtjeva.¹²³ Iako postupak razvoda braka provodi javni bilježnik, mandatorno je da oba bračna druga imaju svaki svog odvjetnika koji sudjeluje u provedbi javne isprave o sporazumnom razvodu.

Rumunjski javni bilježnici nadležni su na temelju članaka 375-378 Gradanskog zakonika (Codul civil)¹²⁴ provoditi sporazumne izvansudske razvođe brakova. Međutim, ako postoje zajednička maloljetna djeca, tada supružnici mogu također sporazumno razvesti brak pred javnim bilježnikom, ali samo uz uvjet da se dogovore o roditeljskoj skrbi nad djecom, to jest o tome koji će roditelj imati skrbništvo nad djetetom, kako će se djeca prezivati, gdje će živjeti i koliki će biti trošak njihova

113 Lurger, B.; Stöger, K., *Op. Cit.* (bilj. 98.), str. 66.

114 Čl. 69. Civillikums (Gradanski zakon) <https://likumi.lv/ta/en/en/id/225418-civil-law> (pristupljeno 9. 6. 2023.)

115 Čl. 77. *Ibid.*

116 <https://www.latvijasnotars.lv/pages/nosacijumi-videokonsultacijas-norisei> (pristupljeno 9. 6. 2023.)

117 <https://www.eparaksts.lv/lv/> (pristupljeno 9. 6. 2023.)

118 Čl. 64. Perekonnaseadus (estonski Obiteljski zakon) https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/507022018005/consolide/pristupljeno_10_6_2023.)

119 https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-ee-en.do?member=1 (pristupljeno 10. 6. 2023.)

120 *Ibid.*

121 Čl. 82., 87., i 90. Codigio civil (španjolski Gradanski zakon) [https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_\(Codigo_Civil_Espanol\).PDF](https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_(Codigo_Civil_Espanol).PDF) (pristupljeno 10. 6. 2023.)

122 Lurger, B.; Stöger, K., *Op. Cit.* (bilj. 98.), str. 65.

123 https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-es-en.do?member=1 (pristupljeno 10. 6. 2023.)

124 CODUL CIVIL din 17 iulie 2009 (rumunjski Gradanski zakon) <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/175630> (pristupljeno 9. 6. 2023.)

uzdržavanja.¹²⁵ Za sporazumni razvod braka nadležan je javni bilježnik mjesta gdje je brak sklopljen ili mjesta zajedničkog prijavljenog boravišta.¹²⁶ Bračni drugovi podnose zahtjev za sporazumni razvod braka nadležnom javnom bilježniku i nakon proteka roka od 30 dana (u kojem roku supružnici mogu promijeniti mišljenje i odustati od razvoda) supružnici su dužni ponovno doći u ured javnog bilježnika koji će razvesti brak.¹²⁷ Javni bilježnik u obliku javnobilježničkog akta provodi sporazumni razvod braka te upisuje u maticu vjenčanih činjenicu razvoda braka.

U Španjolskoj i Rumunjskoj javni bilježnici sudjeluju u provjeri zakonitosti sastavljanog sporazuma o razvodu braka, postojanju suglasnosti i dogovora, to jest prave i ozbiljne volje stranaka te, konačno, u obliku javnobilježničkog akta potvrđuju, odnosno proglašavaju razvod koji nakon toga registriraju u matici vjenčanih. Autonomija stranaka, to jest odluka bračnih drugova da se brak okonča, nije dovoljna, već je nužno sudjelovanje neovisne javne vlasti – u ovim slučajevima javnog bilježnika koji će provjeriti je li sporazum uravnotežen i poštuju li se prava obaju bračnih drugova.¹²⁸ U Španjolskoj u postupku sporazumnog razvoda braka koji se provodi pred javnim bilježnicima obvezno sudjeluju odvjetnici koji pregovaraju s bračnim drugovima i sastavljaju nacrt sporazuma o razvodu, međutim javni bilježnici moraju provjeriti zakonitost sastavljenog nacrta sporazuma te, ako nije diskriminatorsan prema kojem od bračnih drugova i udovoljava svim zakonskim uvjetima, javni bilježnik odobrava i potvrđuje sporazum i proglašava razvod braka sastavljajući javnobilježnički akt.

Francuski pravni sustav također poznaje izvan-sudski sporazumni razvod braka u kojem sudjeluju javni bilježnici. Bračni drugovi, koji moraju imati svatko svoga odvjetnika, putem privatne isprave dogovaraju sporazum kojim se uređuju pravne posljedice razvoda.¹²⁹ Nacrt privatnog sporazuma kojim su bračni drugovi dogovorili sporazumni razvod braka i pravne posljedice razvoda sastavljaju odvjetnici bračnih drugova. Nakon 15 dana vremena razmišljanja bračni drugovi potpisuju uz supotpis odvjetnika sporazum o razvodu braka. Javni bilježnik ima ulogu kontrolora valjanosti i formalne usklađenosti sporazuma. Stoga javni bilježnik samo potvrđuje sporazum prethodno sastavljen od strane odvjetnika uz prethodnu provjeru ispunjenja svih propisanih uvjeta, to jest ispunjenje

formalnih zahtjeva bez provjeravanja samog sadržaja sporazuma.¹³⁰ Zatim javni bilježnik unosi u registar, to jest maticu vjenčanih činjenicu razvoda braka te je trenutkom upisa u registar brak razveden. Sporazumni razvod braka dopušten je iako bračni drugovi imaju maloljetnu djecu, no roditelji su dužni obavijestiti dijete da ima pravo izraziti svoje mišljenje pred sucem.¹³¹

U Grčkoj bračni drugovi mogu sporazumno razvesti brak uz sudjelovanje javnog bilježnika na način da sporazum o razvodu braka potpisuju uz prisutnost odvjetnika koji zastupaju bračne drugove.¹³² Nakon potpisa sporazuma mora proći 10 dana roka razmišljanja i tek nakon proteka tog roka javni bilježnik potvrđuje sporazum u obliku javne isprave. Ukoliko postoje maloljetna djeca, bračni drugovi moraju prije sklapanja sporazuma o razvodu braka dogovoriti skrbništvo, uzdržavanje i osobni kontakt s djetetom.¹³³ Javni bilježnik dužan je nakon potvrde sporazuma o razvodu braka ovjerenu presliku dostaviti nadležnom registru, to jest u maticu vjenčanih te se od tog trenutka brak smatra razvedenim.

Francuski i grčki model izvan-sudskog sporazumnog razvoda braka temelje se na najširoj stranačkoj autonomiji. Bračni drugovi uz sudjelovanje odvjetnika dogovaraju i odlučuju o posljedicama razvoda braka. Javni bilježnik sudjeluje na način da osigura izvršenje razvoda braka upisom u registar, to jest maticu vjenčanih, ali ne provjerava je li ugovor uravnotežen u odnosu na bračne drugove niti je ovlašten strankama davati savjete pa stoga nema funkciju medijatora. Javni bilježnik u takvim sustavima razvoda braka ima najmanje aktivnu funkciju jer samo na kraju procesa pregovora izvrši provjeru ispunjenja propisanih formalnosti i potvrđuje privatnu ispravu ako zadovoljava propisane uvjete i na temelju te isprave vrši prijavu u registar. U Francuskom modelu propisano je da javni bilježnik čak ni ne provjerava sadržaj ugovora, već je dužan provjeriti je li prošao propisani rok za razmišljanje nakon kojeg se sporazum može potpisati te ispunjava li sporazum druge formalne zahtjeve. Slijedom navedenog, javni bilježnici u Francuskoj i Grčkoj imaju samo formalnu funkciju provjere i potvrde isprave te upisa razvoda braka, dok u ostalim državama javni bilježnici sudjeluju u cjelokupnom postupku pregovora i proglašavanja razvoda braka, kao i u sastavljanju i provjeri sadržaja sporazuma o razvodu braka te upisu u registar.

125 Čl. 375. st. 2. Codul Civil.

126 Čl. 375. st. 1. Codul Civil.

127 Čl. 376. Codul Civil.

128 Aras Kramar, S., *Loc. Cit.* (bilj. 107.).

129 Čl. 229. Code civil (francuski Gradanski zakon) <https://www.fid.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Frances-French-Civil-Code-english-version.pdf> (pristupljeno 10. 6. 2023.)

130 Lurger, B.; Stöger, K., *Op. Cit.* (bilj. 98.), str. 64.

131 Aras Kramar, S., *Loc. Cit.* (bilj. 107.).

132 Čl. 1441 Astikos Kodikas (grčki Gradanski zakon) https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-el-en.do?member=1 (pristupljeno 10. 6. 2023.)

133 Lurger, B.; Stöger, K., *Op. Cit.* (bilj. 98.), str. 65.

VI. REAKCIJE PRAVNE STRUKE NA NACRT ZAKONA O IZVANPARNIČNOM POSTUPKU

U e-savjetovanje o Nacrtu Zakona o izvanparničnom postupku uključili su se suci, odvjetnici te Hrvatska javnobilježnička komora, a ukupno je u e-savjetovanju napisano 16 komentara. Najviše otpora vezanih uz prijenos nadležnosti sa sudova na javne bilježnike proizlazi iz odvjetničkih krugova, koji tvrde kako bi obiteljske predmete u slučaju razvoda brakova, iako su sporazumni bez maloljetne djece, trebalo ostaviti u domeni specijaliziranih obiteljskih sudaca. Također navode kako sporazumno uređenje meda i sporazumno razvrgručje suvlasništva ne treba biti provedeno kao poseban postupak uz sudjelovanje javnog bilježnika, već kao sporazumni dogovor stranaka. *A contrario* takvim navodima treba iznijeti kako se sporazumni razvodi brakova uspješno niz godina provode pred javnim bilježnicima ili uz sudjelovanje javnih bilježnika u Španjolskoj, Estoniji, Sloveniji, Rumunjskoj, Latviji, Francuskoj i Grčkoj. Također je važno iznijeti činjenice koje naglašavaju kolege u Sloveniji, posebno u projektu JuWiLi¹³⁴, kako je okolina u javnobilježničkom uredu intimnija i manje stresna te stoga bračni drugovi lakše postignu sporazum s obzirom na to da je razvod braka iznimno stresan i težak za svakog bračnog druga te je potrebno što je moguće više olakšati taj postupak emocionalno i vremenski. Tim više što se radi o nespornim sporazumnim razvodima brakova kada su bračni drugovi sve dogovorili i žele što brže završiti to poglavlje života te nastaviti s novim životom.¹³⁵ U postupku sporazumnog razvoda braka pred javnim bilježnikom ne raspravlja se o maloljetnoj djeci jer ih bračni drugovi nemaju, a postoji sporazumni dogovor bračnih drugova o razvodu braka i diobi bračne stečevine.

Također treba navesti da je javnost pozitivno reagirala na medijsku popraćenost dodjele sporazumnih razvoda brakova hrvatskim javnim bilježnicima sukladno najavljenom Nacrtu Zakona o izvanparničnom postupku budući da je mnogo stranaka postavilo upite u javnobilježničkim uredima od kada će se moći provesti sporazumni razvod braka kod javnog bilježnika. Iz toga je vidljivo da je javnost zainteresirana za prijenos navedene nadležnosti na javne bilježnike u Hrvatskoj, do čega usvajanjem Konačnog prijedloga Zakona o izvanparničnom postupku ipak nije došlo.

134 Justice Without Litigation project www.juwili.eu (pristupljeno 4. 3. 2023.)

135 <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=23055> (pristupljeno 10. 2. 2023.)

VII. ZAKLJUČAK

Zbog zastarjelosti i neprimjenjivosti izvanparničnih općih pravnih pravila te heterogenog uređenja izvanparničnih postupaka u Republici Hrvatskoj predložen je novi Zakon o izvanparničnom postupku kao opći propis koji smanjuje formalnosti i čini izvanparnične postupke fleksibilnijima i ekonomičnijima. Novonormiranim izvanparničnim procesnim pravom stvoreni su uvjeti za modernizaciju izvanparničnog postupka u Republici Hrvatskoj, čime je eliminirana pravna nesigurnost te je istovremeno osigurana kvalitetna i transparentna pravna zaštita za građane. Opći dio novouređenog izvanparničnog prava detaljno je normiran radi njegove univerzalne primjene na sve raznovrsne izvanparnične postupke, dok posebni dio Zakona uređuje brojne i značajne specifičnosti posebnih izvanparničnih postupaka koji su do sada bili obuhvaćeni različitim normativno zastarjelim propisima.

Javni bilježnici kao osobe od javnog povjerenja obavljaju javnu službu samostalno i neovisno, a država sa sudova na javne bilježnike transferira dio ovlasti s ciljem jamčenja pravne sigurnosti, djelotvornosti određenih postupaka, rasterećenja sudova i preventivnog pravosuđa. Upravo taj preventivni kriterij pružanja pravne pomoći neukoj stranci i jednaka zaštita svih stranaka u postupku pred javnim bilježnikom polazišne su osnove na temelju kojih je predlagatelj novog izvanparničnog zakona odlučio normativno proširiti nadležnosti javnih bilježnika u izvanparničnim postupcima. Dejudicializacija civilnopravne zaštite, odnosno prijenos poslova sa sudske nesporne jurisdikcije na javne bilježnike, izvršava se radi smanjenja opterećenosti sudova, reduciranja troškova postupka, rasterećenja državnog proračuna i skraćivanja trajanja postupka. S obzirom na trenutno pozitivno pravno uređenje u Republici Hrvatskoj, javni bilježnici neke od izvanparničnih postupaka provode kao povjerenici suda, dok u drugim postupcima imaju kompetencije koje predstavljaju izvornu nadležnost određenu zakonom. Dualnost postupanja, to jest podjela na izvorne i povjerene poslove javnih bilježnika, proizlazi također iz novonormiranih nadležnosti propisanih Zakonom o izvanparničnom postupku, a sve sukladno sa Zakonom o javnom bilježništvu, dugogodišnjom ustaljenom javnobilježničkom praksom i osnovnim načelima na kojima počiva javnobilježnička služba.

Slijedom svega navedenog, novonormirano izvanparnično pravo rasterećuje sudove uspostavom novih izvanparničnih sudski povjerenih nadležnosti javnih bilježnika uz očuvanje tradicionalne javnobilježničke pravnozaštitne funkcije i očuvanje pravne sigurnosti. Stoga uz postojeće i novonormirane nadležnosti javnih bilježnika u izvanparničnim

nespornim stvarima postoji dodatan prostor za *de lege ferenda* prijenos poslova sa sudova na javne bilježnike, u prvom redu sporazumnih razvoda brakova i razvrgnuća životnog partnerstva, a također i u drugim nespornim stvarima koje se odnose na imovinskopravna i statusna pitanja kao što su priznanje očinstva i majčinstva, alimentacijske stvari i obveze uzdržavanja, izvanparnično osiguranje dokaza, provođenje trgovačkih izvanparničnih postupaka i drugih izvanparničnih postupaka koje javni bilježnici u drugim državama članicama Europske unije već niz godina uspješno provode.

Javni su bilježnici u provođenju i sudjelovanju u izvanparničnim postupcima uz minimalne troškove za državu preuzeli bitnu ulogu u osiguranju pravne sigurnosti građana jer kvalitetno, efikasno i ekspeditivno provode povjerene im poslove. Sumirajući sve navedeno, smatram kako nema uporišta za tvrdnje da se postupci sporazumnih razvoda brakova, ali i ostali nesporni izvanparnični postupci, ne bi mogli provoditi u javnobilježničkoj izvornoj ili povjerenoj jurisdikciji, osobito iz razloga što su javni bilježnici visokokvalificirani pravnici koji su već ranije uspješno preuzeli provođenje niza izvanparničnih postupaka.

Summary

Due to the obsolescence of non-litigation law in the Republic of Croatia, where the legal rules of the Law on non-litigation proceedings of the Kingdom of Yugoslavia from 1934 are in force, which are inapplicable and have lost their purpose due to multiple derogations by special laws, while the heterogeneity of legal rules simultaneously leads to legal uncertainty and different of legal solutions on the same legal matter, the necessity of establishing a new normative system in non-litigation procedural law is expressed. Drafting of the Law on non-litigation procedure expanded the scope of outsourcing authority from courts to notaries either as entrusted competences or as original competences. The newly established draft of the Law on non-litigation procedure is nomotechnically precisely structured, and the formal construction of the law is divided into a general part and a special part. The general part of the law enables comprehensive standardization of the common procedural legal bases of all various non-litigation procedures that are not regulated by other positive laws. A special part of the law regulates in detail some of the significant special non-litigation procedures that are not regulated by other laws or have been covered by different normatively outdated regulations.

Keywords: *Law on non-litigation procedure, notary, entrusted competences, original competences, non-litigation procedural law, newly normed jurisdictions*

IZVORI

KNJIGE I ČLANCI

- Aras Kramar, S., „Javni bilježnik i sporazumni razvod braka – novi prilog modernizaciji pravosuđa”, Javni bilježnik br. 49., Zagreb, 2022.
- Čizmić, J., „Uvjeti i postupak proglašenja nestale osobe umrlom u Hrvatskom pravu”, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 43, br. 3., 2022.
- Dika, M., „Izvanparnična” i koncilijacijska funkcija javnih bilježnika – *de lege lata* i *de lege ferenda*”, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 59., Br. 6., 2009.
- Grbac, M.; Hobljaj, H.; Marković, D.; Nikolić, V.; „Evolucija i digitalizacija javnobilježničke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave”, Javni bilježnik, br. 49, Zagreb, 2022., <https://hrcak.srce.hr/clanak/415228> (pristupljeno 3. 3. 2023.)
- Hobljaj, H.; Grbac, M.; Nikolić, V.; „Javni bilježnici i zemljišnoknjižni postupci”, Pravo i porezi 3/2023., RRIIF, Zagreb, 2023.
- Hobljaj, H., „Notarji na Hrvaškem kot pooblaščenec sodišč v postopku izvršbe na podlagi verodostojne listine”, Notarski vestnik, br. 15., Ljubljana, 2022.
- Hobljaj, H., „Pristojnost notarjev v zapuščinskih postopkih na Hrvaškem”, Notarski vestnik, br. 13., Ljubljana, 2020.
- Hobljaj, H., „Prekogranična prorogacija nadležnosti i ovršivost javnobilježničke isprave u pravnom režimu „Bruxelles I bis“”, Javni bilježnik, br. 49., Zagreb, 2022., <https://hrcak.srce.hr/file/415225> (pristupljeno 2. 3. 2023.)
- Hobljaj, H., „Razvod braka i ostale nadležnosti javnih bilježnika u Republici Sloveniji prema novom Obiteljskom zakoniku”, Javni bilježnik, br. 46. Zagreb, 2019., <https://hrcak.srce.hr/file/339909> (pristupljeno 1. 3. 2023.)
- Kontrec, D., „Izvanparnični postupci i javni bilježnici”, Javni bilježnici u Europskom kontekstu, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2019.
- Lurger, B.; Stöger, K., Justice Whitout Litigation

Non-contentious proceedings by notaries in the European Union, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Vienna, 2022.

- Maganić, A., „Javni bilježnik u izvanparničnom postupku”, Javni bilježnik, br. 49. Zagreb, 2022.

- Maganić, A., „Novi pravci reforme izvanparničnog prava u Republici Hrvatskoj”, Zbornik Aktualnosti građanskog procesnog prava- nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća, 2015.

- Maganić, A., „Nužnost reforme Hrvatskog izvanparničnog prava”, Zbornik pravnog fakulteta u Rijeci v. 27, br. 1., 2006.

- Triva, S., Građansko parnično procesno pravo, Peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 1983.

- Pravni leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007.

PRAVNI PROPISI

- Zakon o sudskom vanparničnom postupku za Kraljevinu Jugoslaviju od 26. srpnja 1934., Službene novine 175.

- Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17.

- Ustav Republike Hrvatske NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

- Zakon o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941., NN 73/91.

- Obiteljski zakon NN 103/15, 98/19, 47/20.

- Zakon o nasljeđivanju NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19.

- Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17.

- Zakon o zemljišnim knjigama NN 63/19, 128/22.

- Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama NN 76/14.

- Zakon o proglašenju nestale osobe umrlom i dokazivanju smrti NN 10/74, 53/91.

- Ovršni zakon NN 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22.

- Stečajni zakon NN 71/15, 104/17, 36/22.

- Zakon o mjenici NN 74/94, 92/10.

- Gesetz über das gerichtliche Verfahren in Rechtssachen außer Streitsachen, v 9. 8. 1854. (RGeBl.208)

- Građanski parnični postupak od 13. 7. 1929.

- Zakon o parničnom postupku SL SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, i NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22.

- Zakon o javnom bilježništvu NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09, 120/16, 57/22.

- Zakon o nasljeđivanju NN 48/03.

- Zakon o sudskom registru NN 1/1995, 57/1996, 1/1998, 30/1999, 45/1999, 54/2005, 40/2007, 91/2010, 90/2011, 148/2013, 93/2014, 110/2015 i 40/2019.

- Zakon o zemljišnim knjigama NN 63/2019.

- Pravilnik o elektroničkom poslovanju korisnika i ovlaštenih korisnika sustava zemljišnih knjiga NN br. 108/2019.

- Pravilnika o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku NN 43/2021.

- Javnobilježnički poslovnik NN 38/94.

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama NN 128/22.

- Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona NN 88/05.

- Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona NN 131/20.

- Zakon o izvanparničnom postupku NN 59/23.

- Družinski zakonik Uradni list RS, br. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZO-OMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US i 5/23.

SUDSKA PRAKSA

- Presuda Suda EU C551/15 od 9. ožujka 2017. Pula Parking d.o.o. v Svena Klaus Tederahna. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-551/15> (pristupljeno 5. 3. 2023.)

- Presuda Suda EU C484/15 od 9. ožujka 2017. Ibrića Zulfikarpašić v Slaven Gajer, <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-484/15>.

MREŽNI IZVORI

- <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2021/srpanj/29%20srpnja/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%2C%20srpanj%202021..pdf> (pristupljeno 12. 2. 2023.)
- <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=23055> (pristupljeno 10. 2. 2023.)
- <https://oss.uredjenazemlja.hr> (pristupljeno 27. 2. 2023.)
- www.juwili.eu (pristupljeno 4. 3. 2023.)
- <https://mpu.gov.hr/vijesti/sjednica-vlade-novi-za-kon-o-izvanparnicnom-postupku/26825> (pristupljeno 4. 3. 2023.)
- <https://hrcak.srce.hr/file/339909> (pristupljeno 1. 3. 2023.)
- <https://hrcak.srce.hr/clanak/415228> (pristupljeno 3. 3. 2023.)
- <https://hrcak.srce.hr/file/415225> (pristupljeno 2. 3. 2023.)
- <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175630> (pristupljeno 9. 6. 2023.)
- https://latvija.lv/en/DzivesSituacijas/gimene/Laualibas_slegsana_skirsana#show9 (pristupljeno 9. 6. 2023.)
- <https://likumi.lv/ta/en/en/id/225418-civil-law> (pristupljeno 9. 6. 2023.)
- <https://www.latvijasnotars.lv/pages/nosacijumi-videokonsultacijas-norisei> (pristupljeno 9. 6. 2023.)
- <https://www.eparaksts.lv/lv/> (pristupljeno 9. 6. 2023.)
- <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/507022018005/consolide> (pristupljeno 10. 6. 2023.)
- https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-ee-en.do?member=1 (pristupljeno 10. 6. 2023.)
- [https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_\(Codigo_Civil_Espanol\).PDF](https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Spanish_Civil_Code_(Codigo_Civil_Espanol).PDF) (pristupljeno 10. 6. 2023.)
- https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-es-en.do?member=1 (pristupljeno 10. 6. 2023.)
- <https://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Frances-French-Civil-Code-english-version.pdf> (pristupljeno 10. 6. 2023.)
- https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-el-en.do?member=1 (pristupljeno 10. 6. 2023.)